

INFORMATOR O FORMACH POMOCY PLACÓWEK OŚWIATOWYCH DLA DZIECI ZDOLNYCH

▪ **Uczeń zdolny w świetle przepisów prawa oświatowego:**

Uczeń zdolny ma specjalne potrzeby, które powinny być rozpoznane i uwzględnione w toku kształcenia i wychowania. W tym wspomagają go przepisy. W dokumentach związanych z oświatą nie ma oficjalnej definicji zdolności, natomiast istnieje szereg zapisów, w których pojawia się słowo **zdolności, uzdolnienia, potencjalne możliwości**.

Wiodącym dokumentem regulującym prawa uczniów zdolnych jest ustawa o systemie oświaty oraz przepisy wykonawcze.

❖ **Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /Dz. U. Nr 256 z 2004 r., poz. 2572 z późn. zm./ w wymienionych niżej artykułach ma brzmienie:**

Art. 1 ust. 6 System oświaty zapewnia w szczególności opiekę nad uczniami szczególnie uzdolnionymi poprzez umożliwianie realizowania indywidualnych programów nauczania oraz ukończenia szkoły każdego typu w skróconym czasie.

Art. 22 ust. 2 pkt 4 Minister określi w drodze rozporządzenia warunki i sposób oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, z uwzględnieniem: w literze c) dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, w literze f) możliwości zwalniania z części lub całości sprawdzianu i egzaminu laureatów i finalistów odpowiednio konkursów i olimpiad przedmiotowych.

Art. 22 ust. 2 Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi ponadto, w drodze rozporządzenia: **pkt 8** „organizację oraz sposób przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad, uwzględniając, że konkursy, turnieje i olimpiady powinny służyć odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień uczniów, pobudzaniu twórczego myślenia, wspomaganiu zdolności stosowania zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu, a także lepszemu przygotowaniu uczniów do nauki w szkołach wyższego stopnia lub do wykonywania zawodu; **pkt 11** zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkołach i placówkach, które powinny tworzyć warunki do zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, w szczególności wspomagać rozwój uczniów i efektywność uczenia się.

Art.66.1. Na wniosek lub za zgodą rodziców albo pełnoletniego ucznia dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, może zezwolić uczniowi na indywidualny program lub tok nauki oraz wyznaczyć nauczyciela- opiekuna. Odmowa udzielenia zezwolenia następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 66.2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, oraz organizację indywidualnego programu lub toku nauki, uwzględniając umożliwienie uczniom szczególnie uzdolnionym rozwoju ich uzdolnień oraz ukończenie szkoły w skróconym czasie.

❖ **Rozporządzenie MENiS z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz. U. Nr 3 z 2002 r., poz. 28)**

Określa warunki rozwijania uzdolnień i zainteresowań ucznia przez dostosowanie zakresu treści i tempa uczenia się do jego indywidualnych możliwości. Indywidualny tok nauki zakłada ukończenie nauki w skróconym czasie, dzięki możliwości klasyfikowania i promowania ucznia w ciągu całego roku szkolnego

▪ **Indywidualny program lub tok nauki:**

Indywidualny program lub tok nauki mogą być realizowane na każdym etapie edukacyjnym i w każdym typie szkoły. Mogą dotyczyć jednego, kilku lub wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych przewidzianych w szkolnym planie nauczania dla danej klasy. Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie ucznia realizującego indywidualny program lub tok nauki odbywa się w sposób określony w odrębnych przepisach. Z wyjątkiem uczniów klas I-III szkoły podstawowej przy realizacji indywidualnego toku nauczania klasyfikacja następuje na podstawie egzaminu klasyfikacyjnego.

Głównym celem indywidualnego programu nauki jest ułatwienie uczniowi zdobywania poszerzonej i pogłębionej wiedzy w interesujących go dziedzinach, do których ma szczególne predyspozycje, według programu dostosowanego do jego uzdolnień, zainteresowań i możliwości edukacyjnych. Taki indywidualny program jest realizowany pod kierunkiem wskazanego nauczyciela, który ten program opracowuje lub wybiera spośród programów opracowanych poza szkołą. W pracy nad indywidualnym programem nauki może uczestniczyć oprócz nauczyciela prowadzącego zajęcia także nauczyciel ze szkoły wyższego stopnia, doradca metodyczny, psycholog, pedagog i sam zainteresowany uczeń.

Indywidualny tok nauki to proces kształcenia ucznia w sposób dostosowany do jego indywidualnych potrzeb i możliwości w systemie innym niż udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. Uczeń objęty indywidualnym tokiem nauki może realizować w ciągu jednego roku szkolnego program nauczania z zakresu dwóch lub więcej klas i może być klasyfikowany i promowany w czasie całego roku szkolnego. Może uczęszczać na wybrane zajęcia edukacyjne do danej klasy lub do klasy programowo wyższej w swojej lub innej szkole (także w szkole wyższego stopnia) albo realizować program w całości lub w części we własnym zakresie. Indywidualny tok nauki danego przedmiotu może być realizowany według standardowego szkolnego programu nauczania lub indywidualnego programu nauki.

▪ **Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla ucznia zdolnego:**

Zasadniczą formą pomocy dla uczniów szczególnie uzdolnionych są **zajęcia rozwijające uzdolnienia** bazujące na wykorzystywaniu aktywnych metod pracy. Zajęcia te są odpowiednim sposobem ukierunkowywania wykazywanych przez uczniów uzdolnień oraz inspiracją do samodzielnej twórczej aktywności w dziedzinach, w których wykazują oni szczególne predyspozycje. Zajęcia rozwijające uzdolnienia mogą prowadzić nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie dla danego rodzaju zajęć. W zajęciach tych może uczestniczyć maksymalnie 8 uczniów.

Objęcie pomocą psychologiczno- pedagogiczną dziecka szczególnie uzdolnionego może być dokonane z inicjatywy m.in.: samego ucznia, jego rodziców, dyrektora placówki, nauczyciela lub wychowawcy, poradni. Do kompetencji dyrektora szkoły należy ustalenie form, sposobu i okresu udzielania zajęć rozwijających uzdolnienia dla ucznia oraz wymiaru godzin, w których będą realizowane.

▪ **Pomoc i wsparcie materialne dla ucznia zdolnego:**

W świetle obowiązujących przepisów pomoc materialna udzielana uczniom ma charakter socjalny albo motywacyjny. Charakter motywacyjny mają udzielane przez szkołę **stypendia za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe**. Stypendium za wyniki w nauce może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysoką średnią ocen oraz co najmniej dobrą ocenę zachowania w okresie (semestrze) poprzedzającym okres (semestr), w którym przyznaje się to stypendium. Stypendium za osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu co najmniej międzyszkolnym oraz co najmniej dobrą ocenę zachowania w okresie (semestrze) poprzedzającym okres (semestr), w którym przyznaje się to stypendium.

Stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły. Wysokość stypendium ustala dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii komisji stypendialnej i rady pedagogicznej oraz w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę.

Ustawa o systemie oświaty upoważnia samorządy do tworzenia regionalnych lub lokalnych **programów wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży**. Programy te mogą być tworzone także we współpracy z organizacjami pożytku publicznego. Środki finansowe na ich realizację mogą pochodzić z budżetu danej jednostki samorządu terytorialnego oraz ze środków Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych.

Pamiętając o specyfice wieku rozwojowego dzieci i młodzieży, we współpracy z dyrektorami przedszkoli, szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz innymi podmiotami, warto zatem podejmować systemowe działania diagnozujące potrzeby społeczne w zakresie rozwoju uzdolnień i zainteresowań uczniów. Zaspokajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci w zakresie edukacji publicznej, zgodnie z ustawą

o samorządzie gminnym, należy do zadań własnych gminy. Zatem kształtowanie i modyfikowanie propozycji edukacyjnej dla uczniów zdolnych powinno na stałe wpisać się we wspólne działania lokalnych środowisk oświatowych.

Opracowanie: Tomasz Wyka - psycholog